

ban siklani télen a léceken. Balassagyarmat ideális helyen van a téli sportok kedvelőinek: hétvégén át lehet ruccanni a Besztercebánya-közeli 1400 méteres hegyekhez.

Az évzárás nem jelent külön feladatokat a börtönben, az egyenletes munkavégzés a jellemző, nem a kampány. Karácsonykor a történelmi egyházak felkeresik a Balassagyarmati Fegyház és Börtönt. A vöröskereszt kis ünnepség keretében ajándékokat ad át azoknak, akiknek nincs hozzátartozójuk.

Balassagyarmaton kiegyensúlyozott a hangulat a körleteken, mivel mindenki dolgozik és pénzt tud küldeni a karácsonyi, új évi ünnepekre a sokszor munkanélküli családtagoknak.

'89 előtt rendszeres volt a munkamegtagadás, ma egyre kevésbé fordul elő. Az Ipoly Cipőgyár kft. üzleti sikerei is ott világitanak az érdemrendi kiskereszten.

Boldog ünnepeket, igazgató úr!

Számok asszonya

Miklától a Tauffer Emil-díjig

Emlékeznek Bacsó Péter A tanú című filmjére? Rákosi pajtás citrom- és gyapottermelő ábrándjainak humoros, néhány celluloid-kockányi jelenetére? Az ötvenes évek elején női fogvartottakat jelöltek ki gyapottermesztésre Állampusztán. A rabruhás nők szorgalmasan szedegették a hol beérő, hol meg csenevész gyapotot, amely használhatatlan volt. A gazdasági melléfogásnak apró gyermekként a valóságban, s nem filmmese részletként volt tanúja Juhász Lajosné, a Kalocsai Fegyház és Börtön gazdasági osztályvezető-helyettese, akit kitüntetése, a Tauffer Emil-émlékplakett boldog tulajdonosaként kerestünk fel. Beszélgetésünk messziről indul. A gyermekkorból.

– Beleszülettem ebbe a világba - mondja az egyenruhás, vékony, magas nő. – Apám Állampusztán volt fegyőr. Kislánként bejártam a női örök szálláshelyére, akik kompániában éltek, mivel nem volt családjuk. Tetszett az életmódjuk, ahogy a szállón gramofonoztak, olvastak, kézi-

munkáztak. Már gyerekfejjel arra gondoltam, de jó lenne, ha fegyőr lennék én is. Ószinték voltak egymáshoz, emberségesek. A mezőkön a fogvartott nők gyapotot szüreteltek.

Miklán laktunk, szoba-konyhás egyszerű lakásban, kint volt a vécé. Állam-

pusztára az iskolába lóhúzta lóréval jártunk, sínen sikló bódészerű tákolmányban. Télen meg szánkón.

– Romantikus lehetett.

– Az – bólogat –, de a nagy szegénység megkeserítette. Négyen voltunk testvérek. Négyünkre két pár cipő jutott. 1954-ben Kalocsára kerültem középiskolába. Mivel az agitációban fennen hirdették, hogy milyen nagy jövője lesz a mezőgazdaságnak, növénytermesztő technikumba iratkoztam, kertészeti, állattenyésztői szakkönyveket bújtam. A technikum elvégzése után Állampusztára mentem. A Földművelésügyi Minisztérium helyezte el akkoriban a végzősöket. A hatalmas börtönben és célgazdaságban adminisztrátor lettem, majd '61-ben az országos parancsnokság szervezésében elvégeztem a képesített könyvelői tanfolyamot. *Deme Mihály* és *Varga László* tanítóimnak köszönhetően szerettem meg életreszólóan a könyvelést. Olyan szenzációsan magyaráztak, hogy a kertészet eltűnt a számok világában. A tanárim

figyelemmel kísérték sorsomat. Amikor a fiam allergiás megbetegedése miatt el kellett hagynom Állampusztát, ők irányítottak ide, Kalocsára.

Mielőtt elbúcsúznánk e lapokon Állampusztától, még egy kuriózumot feleleveníték Irénke elbeszéléséből. Ha megszökött a rab, akkor még más volt a módi, nem fűjták le 24 óra alatt a riadót, hanem négyöt napon át keresték az eltűntet, járták a hárt lovaskocsival, dzsippel. A könyvelő is teát, zsíros kenyeret vitt messzi kilométerekre a keresőknek.

A kalocsai intézményben más jellegű könyvelés várta. Állampusztán épületek, házak, termékek, a gazdasági folyamatban szereplő eszközök álltak a könyvelés mögött, itt pedig emberek.

– A fogvatartott, elítélt letéti pénzével foglalkozom – mondja. – A kereset bizonyos részét sajtócélú felhasználásra kezelhetjük. Van a letiltás, a hozzátartozók támogatása, a különböző vásárlási lehetőségek. A költségvetési támogatásból pedig a

Dr. Csiba Judit politikai államtitkár a nemzeti ünnep alkalmából átadja a díjat Juhász Lajosnénak

személyi állomány és a fogvatartottak anyagi ellátását kell fedeznünk. 1969-től végzem ezt a munkát, a pénzügyi szolgálat munkatársaként. '71-től 1992-ig mint a pénzügyi szolgálat vezetője dolgoztam. A '92-es átszervezéskor kerültem gazdaság-vezető-helyettesi beosztásba.

Kalocsán az anyagi és pénzügyi osztályból gazdasági lett, a nevelői és felügyelői összevonásból bv. osztály, az őrségből biztonsági, s külön maradt az egészségügyi és a személyzeti rész.

Hej, de nehéz ma a pénzügyes sorsa! Juhász Lajos, a férj, növénytermesztő agrónomus a foktői térszben, ágazatvezetőként nyeli a keserű pirulát: „a kormány nem úgy támogatja a mezőgazdaságot, ahogy megérdemelné.” A feleség szintén vezető beosztásban tapasztalja: „a kormány nem úgy támogatja a büntetés-végrehajtást, ahogy megérdemelné.”

– Megnőtt a követelmény a bévével szemben, az elismerés viszont elmarad. A karcsúsítás a jelszó. Nem emelkednek az illetmények, lepusztulóban az intézet állaga. Mondhatni, beszerzési tilalom van. '89-ben elkezdődött, több hullámban formálódik a lista, mit vásárolhatunk meg és mit nem. A jelenlegi, ami 1994. február 10-ével lépett életbe, a működési kiadásokon kívül teljes körű beszerzési tilalmat ír elő.

Juhász Lajosné hét beosztottal intézi a szerteágazó pénzügyet. Nagy önkontrolljának kell lennie a pénzügyesnek: a papír nem beszél vissza. Az önellenőrzés fontos. Ha bárki hibát követ el, maga keresse meg.

– *Ön kettős tűz között lehet. A jogszabályok és az elítéltek panaszáradatainak présében.*

– Kétségtelenül embereket érint egy döntéshozatal. Minden egyes lépés szabályhoz kötődik, azon túl én nem sokat tehetek. Ha elér egy értékhatárt, legfeljebb

a nevelővel konzultálhatok. A fogvatartottak állandó ostromában élünk. Reklamálják, írják a kérelmeket, nem győzzük magyarázni, mit, miért, hogyan.

– *Van-e panaszjoga az elítélteknek?*

– Nem sok, a szabályok behatárolják a helyzetüket. Jobb is így, mert lazább szabályozással támadható felületek nyílnának. Az állomány is panaszkodhatna, mivel négy éve „sehol se vagyunk” a fizetésben. A személyi állomány testi kondíciójának fenntartása érdekében régebben természetjáró túrákat rendeztünk. Méltányos áron eljutottunk az ország más büntetés-végrehajtási intézményeibe. Két éve úgy megadóztatták a buszt, hogy a bévé nem bírja fizetni annak adóvonzatát, tehát nem kirándulunk. Én a harminchatodik évemet töltöm e cég kötelékében, '95 júliusában nyugdíjba megyek. A nyugdíjalapom növelése érdekében kénytelen vagyok vasárnaponként konyhavezetőként dolgozni. Nem szégyellem ezt a munkát, én akartam, a vezetés támogatott, köszönöm, csak mégis... azelőtt, 8–900 négyszögöl háztájin természetünk paprikát, és háromévente bejártuk Európát. Most mindent elvisz a rezszi, a derékszíjmeghúzás, az áremelések az energiahordozóknál és élelmiszereknél. Nem telik utazásra – sajnálkozik Irénke, aki társadalmi munkában a közművelődési bizottság elnöke.

Szikár arcát jól ápolt frizura keretezi. Jól áll neki az egyenruha. – *Fodrásznál volt?* – kérdezem váratlanul. – Ott –, ragyog fel szigorú arca, egy sokat dolgozó asszony rejtett kedvessége.

– A pesti díjátételre utaztamkor, elolvastva az alapítási körülményeket, sírva fakadtam. Ettől a díjtól bepárasodott nemcsak az én szemem, hanem a férjemé is. Nagyon jól érzem magam a börtönben, remek kollégáim körében, csakhogy minden jó

véget ér egyszer. Elgondolkodva folytatja:

– Kemény, de igazságos emberek ítélem meg magam. Az afférokot kerültem, megfenyítve soha nem voltam. Egyéniségemhez, tudásomhoz képest az lettem, ami lehettem. Egyenes, kiegyensúlyozott életet éltem. Nem voltam vándormadár soha. Problémáimat, ha akadtak, legyőzte a szakma szeretete. Egyenruhában lát, igaz, de nincs az a nagy katonásdi nálunk. A beosztottaktól se várom el, hogy *őrnagynőzzenek*. Az Irénke megszólítás emberközelebb.

*

A kolléganők olykor örömtől sugárzó arccal nyitnak be hozzá: „Láttuk a fiadat a tévében!”

Juhász Lajosné büszkesége, harmincegy éves fia, a pesti őrezred, a kormányőr-

ség tagja. Jelentkezési lapján egykor azt írta: „Anyám küzdelmes és szép élete nagyban motiválta, hogy a katonai hivatást válasszam.” Küzdelmes és szép élet. A számok embere más, mint a szavak embere. A számok nem hazudnak, a szavak megtehetik. A szépséges élményekhez bizonyára hozzájárultak az Olaszországban, a Benelux-államokban, Görögországban és másutt meg tett turistautak. Ezek az autós bolyongások adtak erőt Juhász Lajosné fizikai, szellemi teljesítményeihez.

Anatólia sivatagában megpillanthatta a kopár sziklák hófehér üledékeit, mintha csak ki lenne öntve a gyapot. A pamukából Állampuszta üzent. A fegyőr lányának gyermekkorára.

Pardi Anna

Az V. kerületi Vöröskereszt kiállítást és vásárt rendezett a fővárosi bv. intézetben levő fogvatartottak képzőművészeti alkotásaiból. A vásár bevételét az intézet művelődési és sportcélokra fordítja. Képünk a kiállítás megnyitóján készült.